

AMIGOE DI CURACAO

WEEKBLAD VOOR DE CURACAOSCHE EILANDEN.

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curacao, Bonaire
en Aruba per drie maanden fl. 2,— met
voornitbetaling.

Voor het Buitenland per jaar fl. 10,—

Afzonderlijke nummers fl. 0,25.

Prijs der Advertentiën van 1 tot 7 regels
fl. 0,50, voor elken regel meer fl. 0,07½.

BUREAU VAN DIT BLAD

OP CURACAO,

PLEIN VAN PIETERMAAL, N° 129.

De Agentuur

ten huize van de Heeren

JAN ELLIS, Curacao, — Otrabanda.

JAN CAPELLES, Aruba, — Playa.

JOSÉ A. ROSA HERRERA, Bonaire, — Playa.

E Coerant aki ta sali loer Dia Sabra.

Su prijs di Abonnement ta fl. 2.— pa tres
luna, pagar padilanti.

Pa laguarda for Curacao, Bonaire i Ara-
ba fl. 10.— pa aña.

Un number so fl. 0,25.

Un anuncio di 1 te 7 regel, fl. 0,50, cada
regel mas fl. 0,07½.

SCHEEPSTIJDINGEN.

aankomst alhier:

27 Dec. Harrison van Liverpool.
31 „ Maracaibo „ Maracaibo.
31 „ Valencia „ New-York.

CALENDARIO.

December-Jan..

27. DOMINGO S. Juan, Apost. i Evang.
28. LUNA. Sto. Inocenteman.
29. MARTES. Sto. Tomas, ob. i m.
30. RAZON. S. Eugenio, ob.
31. MIÉRDOS. S. Silvester, papa.
1. VIERNES. Circuncision de N. S. H. C.
2. SABRA. S. Macario, abad.

STAND DER MAAN.

L. K. 28 Dec. 7 ure 46 m. A. M.

Opkomst der Zon:

30 Dec. 6 ure 18 min.

Ondergang der Zon:

30 Dec. 5 ure 42 m.

SCHEEPSTIJDINGEN.

vertrek van hier:

1 Jan. Caracas naar New York
3 „ Maracaibo „ Maracaibo
13 „ Valencia „ New York

DE JONGSTE ENCYCLOPÆDIE

VAN

Z. H. PAUS LEO XIII.

Gelijk wij in ons nummer van verleden Zaterdag zeiden, heeft de mail van den 15n dezer ons de jongste Encycloëd gebrach, die Z. H. Paus Leo XIII aan de geheele Kerk geschreven heeft; en overeenkomstig onze beloften maken wij heden een begin met onzen Geachten Lezers er een getrouwe vertaling van voor te leggen: ten minste een gedeelte-lijke. Immers deze Encycloëd nu reeds in haar geheel weer te geven is onmogelijk; niet alleen om den arbeid die het ons kosten zou maar vooral om de weinige plaats-ruimte waarover wij kunnen beschikken. Het stuk toch bestaat uit 34 pagina's groot formaat.

Reeds bij de eerste lezing er van moeten wij zeggen, dat, indien er ooit een Encycloëd uit de pen van eenen Paus is gevloeid, in staat om een machtigen en heil-zaam invloed op de geheele men-schelijke maatschappij uit te oefenen, het gewis de Encycloëd *Im-mortale Dei miserantis* is. Hij spijt ons echter zeer, dat al onze le-zers het voorrecht niet hebben, het Pauselijk schrijven in de oor-spronkelijke, latijnsche taal te kun-nen lezen, want zij zouden daar-door een zeldzaam litterarisch ge-not ondervinden. Leest men im-mers dezen Brief van onzen Paus, dan meent men een opstel te lezen dat volgens den uiterlijken vorm uit de pen van een Cicero, Ju-lius Caesar, Sallustius of een van de uitstekendste schrijvers uit de gouden eeuw der Romeinsche Let-terkunde is voortgekomen. Met recht zien wij daarin een nieuw bewijs, nevens zo vele andere, hoe de Katholieke Kerk—die door sommige pygmeën, wier onwe-tendheid alleen door hun kleinheid geëvenaard wordt, en welke zoo gaarne die Kerk willen voorstel-len als vijandin van alle bescha-ving—alleen door de taal welke hare doorluchtige opperpriesters

spreken en schrijven, de schoon-ste geestesgaven in den mensch voor verloren gaan heeft weten te behoeden.

Maar is deze Encycloëd over-schoon onder een letterkundig op-zicht, grooter nog is haar waarde om den inhoud zelve. De Paus wijst de wonde aan, waar de te-genwoordige maatschappij aan lij-dende is, en die haar dan ook binnen langer of korteren tijd on-twijfelbaar zeker vernietigen zou. En toch, de mensch kan niet zonder maatschappij leven; 't is hem ingeschapen, in verkeer met zijn natuurgenoeten te leven, omdat, zonder dit verkeer, de mensch onmogelijk datgene vin-den kan, wat hij voor zijn lichaam en geest noodig heeft. God schiep dus den mensch de neiging in tot een maatschappelijk leven. Maar geen maatschappij, 't zij bur-gerlijke 't zij geestelijke, is moge-lijk zonder gezag; en vermits de menschen van natuurswege allen-gelijk zijn, kan dit gezag van niemand anders komen tenzij van God, die den mensch tot een maat-schappelijk leven geroepen heeft. Geen maatschappij dus zonder ge-zag, een gezag zonder God. En denkt men zich God weg uit de menschenlijke samenleving, dan heeft niemand het recht te ge-bieden en, gevolglijk, niemand de verplichting te gehoorzamen: waaruit dan ook verder voort-spruit, dat tirannie en slavernij de gewone toestand van den mensch worden zou.

En daar nu de mensch uit ziel en lichaam bestaat, zoo heeft hij behoefte aan een *burgerlijke* en aan een *geestelijke* maatschappij.—De burgerlijke regelt zijn ver-houdingen met den evenmensch; de geestelijke zijn verhoudingen met God.

Er bestaat derhalve in de we-reld tweeërlei gezag, of wil men liever, er bestaan in de wereld twee machten, de tijdelijke en de geestelijke, waardoor voldoening wordt gegeven aan de behoefte van den geheelen mensch, bestaan-

de uit ziel en lichaam. Beide machten komen van God, de tij-delijke zoowel als de geestelijke, maar *deze* is veel hooger dan *gene*; evenzeer bv. 's menschen ziel veel edeler is dan zijn lichaam, schoon lichaam en ziel door den-zelfden God geschapen zijn. Bei-de deze machten hebben hun ei-gen terrein, waarop zij zich be-wegen; en schoon elk in haar eigen kring de hoogste is, hebben bei-den ook zekere grenzen binnen welke zij zich moeten beperken. Die grenzen zijn door den aard en maaten oorsprong beider mach-ten aangegeven. Zij bestaan dus *naast* elkander en geenszins *tegen* elkander, wat meer is: zij *kunnen* zelfs niet tegen elkander zijn, om-dat beide van God voortkomen en God in dat geval zich-zelfen zou tegenspreken.—Alleen dan is er tegenwerking mogelijk, wan-neer een van beide ophoudt macht te wezen en misbruik van macht wordt.

Omdat evenwel de dragers van het tweeërlei gezag in de maat-schappij menschen zijn en behept met hartstochten, die er hen toe zouden kunnen brengen misbruik van hunne macht te maken, daarom bracht Gods Menschgeworden Zoon een leer in de wereld en stichtte Hij een Kerk om die leer ten allen tijde te blijven verkon-digen, waardoor alle dwaling ver-meden en elke hartstocht overwon-nen kan worden.

Ziedaar in het kort saamgevat hetgeen de Paus zegt over den oorsprong van het gezag in het algemeen; en de gevolgen die daar-uit voortspruiten zijn van dien aard dat, indien 's Pausen leer door allen, d. i. door oversten en onder-danen getrouw werd opgevolgd, de menschenlijke maatschappij al-tergelukkigst zijn zou; terwijl zij zich nu met snelheid op een weg beweegt, die haar spoedig tot die barbaarsheid zal terugvoeren, waarin Christus haar vond, toen Hij Zijne Kerk instelde.

Dit is wat een valsehe wijsbe-

geerte heeft uitgewerkt. Deze Wijsbegeerte, die, als elke predi-ker eener valsehe zaak, huiche-lachtig is, noemt zich het *Moderne Recht*. Maar hoe kan er sprake zijn van recht, indien men God buiten de wereld sluit? En niet alleen dat zij dit doet, en daar-door alle recht of macht in de Maatschappij—genomen in haar geheel—onmogelijk maakt; maar zij drijft dit door betrekkelijk die grondslagen, zonder welke geen Burgerlijke Maatschappij bestaan kan. Immers, geen burgerlijke rechtspleging zonder billijke rechts-pleging; en dat zoogenaamd *Mod-erne Recht* verlangt een rechtsple-ging zonder God! Ja, dit wordt zóó ver doorgedreven, dat men de ver-bindende kracht van den eed begint te loochenen; dat anderen zelfs den eed, eenvoudig afgeschaff willen hebben.—Geen Burgerlijke Maat-schappij verder is mogelijk, in-dien daarin het huwelijk niet die waarde blijft behouden, welke de Schepper er oorspronkelijk aan ge-geven, en welke onze Goddelijke Heiland in zijn Evangelie nog verhoogd heeft. Welnu, het *Mo-derne Recht* verlangt een huwelijk zonder God, maakt er een con-tract van, dat niet eens duurzaam verbindende kracht heeft. En som-nigen gaan in hun waanzin zelfs zóó ver dat zij het vlakweg bes-pottelijk vinden, wanneer men bij het aangaa van een wettig huwelijk nog aan God denkt. Het gevolg van dit alles is, dat de vrouw al hare waardigheid ver-liest en van 's mans levensgezellin zijn slavin wordt, welke zich aan al diens grillen en buitensporig-heden heeft te onderwerpen.—Ein-delijk geen geregelde Burgerlijke Maatschappij is mogelijk, indien de kinderen niet behoorlijk wor-den opgevoed: welnu, het *Moder-ne Recht* sluit God geheel en al buiten de opvoeding, die de ou-ders verplicht zijn hunnen kinde-ren te geven; en waaruit volgt, dat de kinderen geen andere nei-gingen zullen hebben dan zinne-lijke, en geen andere belooningen zullen verwachten dan die, welke

een aardich geluk en genot kunnen aanbrenge.

In het betoog van dit alles heeft de Paus gelegenheid de beschuldigingen te wederleggen, die de valsche Wijsbegeerte, als verdedigster van het *Moderne Recht*, der Kerk aantijgt; zooals: dat Zij leeren zou, dat men de menschen moet dwingen om, ook zonder overtuiging, het geloof te omhelzen; ofhen, die een godsdienstige overtuiging volgen, in strijd met de leer der Kerk, zelfs door nooddwang moet brengen tot het verzuken aan hun overtuiging; en zoovele andere meer. Het is ons onmogelijk alle op te noemen. Men leze de Encycliek zelve van den Paus. Men leze en herleze die met aandachtige studie en men zal tot de overtuiging komen, dat Paus Leo daar spreekt als degene, die door het hoogste gezag gesteld is als leeraar om alle volkeren en natien te onderwijzen, en in zijn borst het bewustzijn ronddraagt dat zijn geloof nooit zal bezwijken, omdat de Verlosser van het menschedom, die met Zijn Kerk zal zijn tot het einde der eeuwen toe, voor hem gebeden heeft.

ENCYCLIEK

VAN ONZEN ALLERHEILIGSTEN HEER

LEO XIII

door de Goddelijke Voorzienigheid Paus
Over de Christelijke Inrichting
der Staten

AAN ONZE EERWAARDIGE BROEDERS DE PATRIARCHEN, PRIMATEN, AART-BISSCHOPPEN, BISSCHOPPEN DER KATHOLIEKE WERELD,
IN GUNST EN GEMEENSCHAP MET
DEN APOSTOLISCHEN STOEL.

Eerwaarde Broeders,

Heil en Apostolischen zegen!

Ofschoon het onsterfelijke werk van den barmhartigen God, namelijk de Kerk, op zich zelf en volgens zijn aard het heil der zielen en het verwerven van het geluk des hemels beoogt, verschaft het echter op zuiver aardich en stoffelijk gebied zoovele en zulke groote voordeelen, dat het noch meer noch grootere voordeelen kon opleveren, indien het eerst en vooral ware ingesteld om het welzijn van dit aardse leven te bevorderen.— Inderdaad, overal waar de Kerk is opgetreden, heeft zij van stonde af aan het aanschijn der dingen veranderd, en in de levenswijze der volkeren evenzeer nooit gekende deugden als een nieuwe beschaving ingevoerd: en zoovele volken, als dezo beschaving hebben aangenomen, hebben ook uitgemunt door vredelevendheid, gerechtigheid en eene glorieuske geschiedenis.— Maar oud en van zeer vroegen tijd is de beschuldiging, dat namelijk de Kerk zich niet verdragen kan met de burgerlijke maatschappij, en dat zij onmogelijk tot die voordeelen en dien luister haren dienst kan leenen, waar elke welgeordende Staat rechtens en als van nature naar streeft. Wij weten, dat, reeds van de eerste tijden der Kerk af, de Christenen met een dergelijk onbillijk vooroordeel te kampen hadden, en dat zij doorgaans ook om deze reden werden gehaat en gelasterd, dat zij vijanden des Rijks geheeten werden: en in dien tijd placht men de oorzaak der rampen, waar het gemeenebest door getroffen wierd, toe te schrijven aan al wat den naam van Christen droeg, terwijl toch inderdaad God, de wreker der misdaden, rechtmatige straf

vorderde van de schuldigen. Deze wreede lastering heeft niet zonder reden den geest gewapend en de pen gescherpt van Augustinus: die vooral in zijn boek *de Civitate Dei* de deugd der Christelijke wijsheid, zoover zij in verband staat met het wereldlijk bestuur, in zulk een helder licht deed uitkomen, dat hij niet zoozeer alleen voor de Christenen van zijnen tijd het pleitschijnt gevoerd te hebben als wel voor alle tijden de zegepraal behaald heeft over die valsche beschuldigingen.— Intusschen is de noodlottige drift om dergelijke klachten en aantijgingen te uiten niet tot bedaren gekomen, en velen zochten bij voorkeur elders den regel voor de inrichting van den Burgerlijken Staat dan in de leerstellingen, die door de Katholieke Kerk worden goedgekeurd. Ja, zelfs begon in dezen laatsten tijd een zoogenaamd *nieuw recht* ingang te vinden en zich te doen gelden: een recht dat, naar men zegt, een uitvloeisel is van den thans rijpgeworden tijd en eene vrucht van den vooruitgang der vrijheid.

Maar in spijt van de vele proefnemingen, door velen gedaan, staat het vast, dat nooit een voortreffelijker wijze is gevonden om eenen Staat te vormen en te besturen, dan die welke natuurlijk ontspruit uit de leer des Evangelies.— Van zeer groot belang derhalve en geheel overeenkomstig met Ons apostolisch ambt is het, meenen Wij, de nieuwe begrippen over burgerlijk bestuur met de leer des Christendoms te vergelijken:

Wij vertrouwen dat hierdoor, als het licht der waarheid komt te schijnen, de oorzaken van dwaling en twijfel zullen worden weggenomen, zoodat iedereen zonder moeite de hoogste voorschriften des levens kan kennen, die hij volgen moet en waaraan hij behoort te gehoorzamen.

(Wordt vervolgd.)

NOTICIA.

"Weeshuis pa mucha homber."

Ta algun luna caba koe nos lezadornan tabata informar, koe pastoor A. H. Frie di Santa Rosa a coeminsa un Weeshuis pa mucha homber den school bieuw di e coenueco-al. E institucion-al tabata treceer na bida bao di un forma asina pover, pa proeba si na Curaçao un di e trabanon mas grandi i mas necesario di beneficencia cristian-social por a toema lugar. Na honor di jioenan di Curaçao di toer religion nos meste bisa: Pastoor Frie a ricibi asina tantoe animacion i proteccion di toer banda, koe el a tribi implora major judanza cerca hende acomodanan di Curaçao afin koe e por extende mas su Obra di Caridad. Den un circular, koe el a parti bao di toer jioe di Curaçao sin distincion di creencia, el ta muestra utilidadnan di asina un institucion i pa formacion di fondonan considerable koe ta necesario pa fabricacion di un cas i pa gastoenan di educacion etc. koe lo bin tin, ora e institucion ta na e haltura koe e mester ta, e ta pidi cooperacion di toer jioe di Curaçao, bendicionar coe bien temporal, coe speranza di doena nan un ocasion mas pa nan moenstra nan benevolencia i humanidad di coestumber, asina tantoe be elogiare coe husticia."

Respondi di filantropia general di Curaçao doena na e humilde jama mentoe-al di Pastor Frie, tabata masjar favorable. "Coe coerazon i manoe habir" e benevolencia i humanidad asina tantoe elogiare coe husticia a moestré un be mas na Curaçao.

Coe elocuencia redaccion di "El Imparcial" ta moestra mérito di un donacion hacir na e Weeshuis di Santa Rosa; mientras redaccion di

Curacaosche Courant, papiando di esai, ta scirbi e palabra noblenan-aki: "Asina sorto di institucion meste rece proteccion di nos compatriotan tambe, koe no ta Catolica, i nos ta spera koe toer hende lo ta dispuesto pa juda e digno iniciador den establecimiento di un institucion asina. Na Welgelegen (Haba) ta existi hopi anja caba un Weeshuis catolica pa mucha muher, koe ta masjar util. Koe pa mucha hombernan sin familia tambe tin necesidad di un institucion asina, no por ta nengar."

Ningun hende merece compasion di toer hende, manera pover huerfanon. Privar di nan cuidador naturalnan, nan suerte ta tristoe. Cualké judanza doena pa nan probechoe ta un bon accion den sentido mas eleva di palabra."

Despues di asina un recomendacion hacir pa *Curacaosche Courant* na e Obra di Caridad koe lo ta instituir na Santa Rosa, nos ta haja di mas toer excitacion koe nos por haci na nos lezadornan. Solamente nos ta manifesta nos deseo, koe Dios le manda su bendicion riba un lugar manera Curaçao, na oende ta existi tantoe amor pa un pover huerfano.

Otro Enciclica di Leon XIII.

Ultimamente tabata publicar un Enciclica di Papa Leon XIII, koe ta trata riba organizacion cristiana di Estadonan. Nos ta coeminsa publica awe un traduccion fiel na Hoelandes di e texto latyn koe nos tin na nos poder.

Promer parti di e Enciclica-al ta contene principio fundamentalnan di religion Cristian pa organizacion di Estadonan. "E principio-nan-al ta suficiente riba nan mees pa sigura felicidad di pueblo-nan, basta koe Iglesia sea reconoeir como un institucion perfectoe i goebemnar pa e mees, koe por egerce libremente su benevola influencia riba sociedad civil."

Den su segunda parti ta worde mustrar, koe, na oende koe sociedad a desvié foi di e principionan-al i accepta otro doctrina, koe ta na contradiccion coe Revelacionnan i hasta coe sinti natural, a sigi e calamidad i perturbacionnan, bao di cual sociedad ta sufri awe.

Den su tercera parti ta worde recordar na Catholicanan e obligacionnan, koe nan meste jena. Nan meste ta unanime den defensa di nan religion, i nan union meste ta moestrar principalmente den prensa catolica.

Nos kier trece bao di lista di nos lezadornan, e sigiente palabranan-aki, sacar di e Enciclica:

"Ningun forma di goebierneoriba e mees ta contrario na religion catolica. Nada ta taha pueblo di toema parti, poco mas o menos, den goebierneor. Tin circunstancia koe ta haci esai no solamente útil, ma hasta di obligacion. Si *berdadera* libertad ta acompaña coe principionan di Orde, Estadonan lo ta librar di despotismo. Esaki tabata semper e punto di bista, koe Iglesia a defende."

"Lo ké Iglesia ta combati, ta e libertinage, koe ta asina perhudicial pa sociedad civil i pa familia. Iglesia ta am'goe di toer progreso i hende ta calamitié, si nan presenté como enemigoe di institucionnan di awendia i di toer descubrimiento-nan koe genio humano a haci té awor."

"Ta na interes di bienestar general, koe catholicanan toema un parti asina grandi posibel den acontecimientoe municipalnan. Ta util tambe, koe catholicanan poné nan actividad na servicio di interes generalnan di Estado.... "Tendencia di catholicanan na aplicacion di principionan di goebierneor, mester ta, "haci, koe sabiduria i forza di religion catolica penetrá den toer adernan di bida pública."

Mediacion i Arbitrage.

Un courant *democrático-liberal* di Alemania, jamar *Frankfurter Zeitung*, ta dedica un observacion interesante riba mediacion di Papa den asuntoe di Carolinas. E courant-al ta moestra koe courantnan no tin razon di considera "mediacion", comparar coe "arbitrage", "como

un puesto di poco valor, koe hende a loebida un ora despues." "No", *Frankfurter* ta bisa. "e mees coe koe puesto di arbitro, é di mediador tambe ta supone un gran autoridad fisica i moral; hende lo por reconoeir ainda mas autoridad cerca mediador koe cerca arbitro. Cualké hende por ta huez, ora e conoece derecho i é tin un comportacion intachable; mediador ta exigi ainda otro cuaidad mas. Hende por suppose, por ejemplo, masjar liber koe Rey di Belgie ó President di Confederacion Suiza parce como arbitro (huez) den dos Estado grandi; ma hende lo supone mees liber koe cualke particular, Senior Schenk di Bern por ejemplo, por ta mediador den Alemania coe Spanja? Encargo di puesto di mediador na Papa taifica auto, koe nan ta reconoe e autoridad haltoe di Papa, ó koe nan kier doena el é atrobe."

Esaki ta un hecho, segun *Frankfurter*, "koe lo larga su marca den historia". I solamente hende inocente por consideré como politica fini di Bismarck. E mees courant-al ta bisa mas adelante: "Esun koe ta sostene koe Bismarck a pone Papa meimei di dos candela, poniendo é na obligacion di o alia Spanja foi di, ó peora e des-acuerdo koe tin coe catholicanan den Alemania, a loebida completamente, koe den Vaticano tin un homber, koe sabi kiko é ta haci, i koe seguramente no a accepta e mediacion pa boenita cara di Bismarck, ma si, "pa aumenta influencia di Papa i poder di Iglesia Catolica." I como *Frankfurter* ta considera cada extension di poder di Iglesia como un desgracia, é ta jama e pidimento di mediacion di papa, "un di e faltanan di mas grandi - di mas perhudicial" koe politica Aleman a comete despues di hopi anja.

1789-1889.

Etoile, un courant di Belgie ta anuncia caba koe na 1889 liberal Belganan lo bai celebra hantoe coe Frances revolucionarianan. Centenario di promer revolucion Frances. Aunke hende no por a spera otro cos di e *partida di Francia*, ta mees natural tambe koe di otro banda, e *partida*, koe no ta revolucionario, recorda e *partida* di Belgie koe ta bringa pa Rey i Patria, e "beneficionan" koe e gran Revolucion a plama den Belgie.

Handelsblad van Antwerpen ta observa un otro cos mas: "Ta Francesnan na 1793 a destrui nos propiedadnan, a ruina nos misanan, a horta nos pinturanan: ta nan a hiba nos rikezanan Francia, ta nan a carga nos coe contribucion bao di pena di candela i hortamento, i doena nos na lugar di esainan un hopi papel sin ningun balor i un cargamento di palabra loco di libertad.— I ta aniversario di esainan i otro infamia mas, nos liberalnan ta bai celebra na Paris!"

Zuster Maria Constanca.

E zuster-aki, koe ta di mas bieuw di Zusteran di Caridad di Amerika, a moeri poco dia pasar na New-York. Señor Leon, redactor di un courant Protestant *Eagle* na Brooklyn, ta haci un elogio publico na méritonan di e Mama di Caridad. Den otro cos mas e Protestant-al ta scirbi:

"Zuster Maria Constanca a cuida duranti su 58 anja di bida di zuster miles i miles di huerfano. E 58 anja-al pasar na cuidamento di prógimo; e 58 anja-al di miseria i sacrificio voluntario; e 58 anja-al pasar, retirar aleuw foi orgullo i ambicion di mundo; e 58 anja-al mester ta comparar, segun mi, coe méritonan mas brillante di cualké general, admiral, ó di cualké prins di mundo literario o financiero."

No ta larga ningun duda, koe cada un elogio asina, hacir na Zusteran di Caridad catolica pa hende di otro creencia, ta un piedra brillante poner riba nan corona di martirio.

Gratitud.

Nigun hende por tribi desconoe e servicio grandinan koe Pader i

Zuster catholice en a haci na Fran-
cia ooe sacrificio di nan vida, du-
rante tempoe koe colera tabata rei-
na na hopi lugar di e nacion-ai,
principalmente na Marzella. Ape-
nas colera a caba, koe goeber-
nob Frances kier haci un *manifes-
tacion publico di su reconocimientoe
di gratitud* na e hende santocnan-
al. I di ki manera nan kier pro-
mia sacrificionan di e amigonan di
humanidad? Un telegram di Paris
coe fecha 9 di e luna-aki ta moestra
nos. Ata e telegram: "Doctenan
di Paris ta protesta contra proposi-
cion di Consejo Municipal pa saca
Zusterman di Caridad for Hospital-
nan".

Berdaderamente e miedoe koe li-
beralnan tin tantoe pa Pader i Zus-
ter Catholicean ta bira dia pa dia
mas ridiculo. I e ta moestra mas i
mas klaar com poco seguridad nan
tindi nan mees. Apesar di toer nan civili-
zacion, nan miedoe pa influencia i
forza di catholicean ta moestra koe
liberalnan ta conoce debilidad i fla-
keza di nan principio falsoenan koe
cual nan kier lastra mundoe na su
perdicion. Ata causa di nan odio
contra toer lo ke ta catholica!

NIEUWSBERICHTEN.

CURACAO.

Gouvernements-Besluiten.

Curacao, 23n. December 1885.

Met ingang van 1 Januari 1886:
1° De Heer G. J. F. Fergeson eer-
vol ontheven van de verdere waar-
neming der betrekking van Rooi-
meester alhier;

2° De Heer H. J. F. Boomgaard
benoemd tot Rooimeester op dit eil-
land.

Ter Gouvernements-Secretarie is
ter inzage van belangstellenden ne-
dergelegd: "Het bericht aan zeeva-
renden" uitgegeven door de Afdee-
ling Hydrographie van het Ministe-
rie van Marine te's Gravenhage.
Nl. 37 t/m 47 van 1885.

De waarn. Gouvernements-Secretaris,
J. H. QUAST Hz.

—Het Amerikaansche stoom-oorlogs-
schip *Tennessee*, commandant *James
E. Jouett*, heeft Zondag jl. onze ha-
ven verlaten. De Kapel van het
Garnizoen eerde de vreemdelingen
bij hun vertrek door het spelen van
de nationale volksliederen.

NEDERLAND.

Het nieuwe Kamerlid Heldt is Dins-
dag 24 Nov. beëdigd en heeft zitting
genomen. Hij zette zich op den zet-
tel, vroeger ingenomen door den heer
Van Blom, na door de linkerzijde
te zijn begroet.

De Tweede Kamer heeft Woens-
dag, 25 Nov., de voordracht van wet
tot vereeniging der gemeenten Rot-
terdam en Delftshaven met algeme-
ne stemmen aangenomen.

— Bij het afdeelingsonderzoek van
het regeeringsvoorstel tot wijziging
van art. 194 der grondwet, werd
zoowel van katholieke als van anti-
revolutionnaire zijde het regeerings-
voorstel voor niet-bevredigend ver-
klaard. De beide genoemde fractien
der rechterzijde zouden zich voorts
in hoofdzaak eenstemmig hebben
betoond in het stellen van eenige
eischen als aanvulling op het voor-
stel der regeering, waarvan de voor-
naamste is:

De kosten van het gewoon lager
onderwijs aan kinderen van bedee-
den, onvermogenen en minvermo-
genden worden van overheidswege
vergoed, onverschillig of dit onder-
wijs op openbare of bijzondere scho-
len genoten wordt.

— Door den gemeenteraad van U-
trecht is vastgesteld als gedenkteeken
aan het 250jarig bestaan der Hooge-
school een nieuw Academie-gebouw
te stichten op de plaats van de te-
genwoordige Academie en van een
belendend perceel, hetwelk voor dit
doel zal moeten aangekocht worden.

De heeren *Beets* en *Hol* zullen een
cantate leveren, waarvoor een

post van f 5000 is uitgetrokken. Het
universiteitsgebouw zal kosten an-
derhalve ton, waarvan de stad een
ton zal betalen.

— Reeds o. s. half-November is
de vorst ingevallen en verheugden
zich de schaatsrijders in hun vroeg
ijsvermaak. Uit zeer vele plaatsen
wordt echter gemeld van personen,
die er ongelukkig aan toe zijn geraakt
wegens de brosheid van het ijs; ook
niet weinig menschenlevens heeft het
ijsvermaak reeds gekost.

BUITENLAND.

Verwikkelingen op het Balkan- Schiereiland.

Meer dan 100,000 man Serviërs ston-
den op 9 December bij Nisch ge-
concentreerd. Er werd met ijver
aan de fortificaties gearbeid. Een
veertigtal soldaten, die zich vrijwil-
lig geblesseerd hadden om invalide
te worden, hebben op bevel van ko-
ning Milan den kogel gekregen. —
Den 10n zijn de Servische troepen
die een aanval deden op de Bul-
gaarsche voorposten te St. Nicholas,
Izur en Kiuvaser, op alle punten
terug geslagen.

Het had allen schijn, dat Servië
en Bulgarije geneigd waren zich te
schikken naar de beslissing, welke
de Mogendheden reeds in zake de
Balkan-quaestie genomen hadden.
Toch brande Servië van ongeduld
om nogmaals het oorlogsgeluk te
beproeven, en kon, met 100,000 man
aan 's vijands grenzen, maar moei-
lijk berusten in de vernederende
vredesvoorwaarden van Bulgarije.
Wederom moest het echter, en reeds
bij den eersten aanval, het onder-
spit delven. — Den 12n dezer werd ge-
meld, dat beide partijen wel voor
eenige weken den strijd zullen moeten
staken, wijl een ongewoon hevige kot-
de is ingevallen en sneeuwstormen
de wegen onbegaanbaar hebben ge-
maakt. Deze tusschenkomst van
moeder Natuur zal voorzeker wel-
kom wezen voor de leden der Con-
ferentie. „Feitelijk” toch zegt de
Times, „zijn nu de verwikkelingen
in het Oosten [op het papier] als
opgelost te beschouwen. De Mo-
gendheden zijn overeengekomen de
vereeniging van Rumelië met Bul-
garije te erkennen. Er is ook een
Commissie benoemd om de grenzen
naauwkeurig te bepalen; hiertoe zal
men een maand tijds noodig heb-
ben, en een wapenstilstand van vier
weken wordt volstrekt vereischt om
tot volkomen vrede te geraken.

— 14 Dec. werd van de zijde van
Servië bericht, dat de Bulgaren te
Velikison in een grooten veldslag ver-
slagen zijn.

PARIS, 9 Dec. — Generaal *de Cour-
cy* is uit Tonking teruggeroepen, en
generaal *Negrier* in zijne plaats be-
noemd. Men beschuldigt de Courcy,
dat hij de moeilijkheden, waarme-
de de Franschen in Annam te kam-
pen hebben, overdreven heeft voor-
gesteld, en zich tegenover den vijand
lafhartig toonde; ten gevolge waar-
van de inlanders tot algemeenen op-
stand gevoerd worden.

— De heer *Gaveaux*, uitvinder
van de eerste snelpers, is overleden.
Emile de Girardin schafte zich in
1847 deze pers aan voor *La Presse*.

MADRID, 9 Dec. — Onder de Con-
servatieven is oneenigheid ontstaan;
de geregelde conservatieve partij
heeft eenige resolutien genomen, op
wier grondslag de premier Sagasta
geneigd is in een vriendschappelijke
samenkomst met den heer Canovas
verdere onderhandelingen aan te
gaan.

— 11 Dec. — Volgens een verklaring
van den heer Canovas hebben de on-
derscheidene secties der Rechterzij-
de zich vast aanengesloten om de
Monarchie te erkennen en te hand-
haven. De Carlisten, zeide hij, zijn
machteloos evenals de Republikeinen.
Castelar, een theoreticus die het goed
meent, heeft op de massa des volks
geen invloed; en *Zorilla* zal, als de
Monarchisten vereenigd handelen en
op hun hoede blijven, geen aanhang
verkrijgen, terwijl generaal *Domin-
guez* te veel verstand heeft om op
een Revolutie te zinnen.

— Don Carlos zou te Venetië ge-

vaarlijk ziek liggen en zijn broeder
aldaar onthouden hebben.

LONDEN, 11 Dec. — Daar de nieu-
we Mahdi alle strijd bare mannen
heeft opgeroepen en er gevaar be-
staat, dat hij in Egypte zelf een
inval doen zal, denkt de Regeering
er ernstig aan weder eene expeditie
naar Soedan te zenden; hiertoe werd
dan ook 14 Dec. definitief besloten.

— In Engeland heerscht er een
vreeselijke koude, zooals men sinds
5 jaren niet heeft beleefd.

— De Fransche Regeering heeft door
bemiddeling van den heer Wadding-
ton van Engeland weten te verkrij-
gen, dat het zijnen invloed op Ma-
dagascar zal aanwenden om de Re-
geering aldaar gunstig te stemmen
voor een vredesverdrag met Frank-
rijk.

WEENEN. — De keizer van Oosten-
rijk heeft Zuster *Iguatia Maria Pauer*,
in het St. Elisabeths-klooster te Buda,
het Gouden kruis geschonken tot be-
looning voor hare zelfopoffering,
waarmede zij eene lange reeks van
jaren de zieken verzorgd heeft. Ge-
noemde onderscheiding wordt in
Oostenrijk zeer zeldzaam aan vrou-
wen toegekend. — Keizer Wilhelm
was 11 Dec. ernstig ongesteld.

GENT. — Terwijl de liberale school-
mannen in Nederland zich nog al-
tijd het schijnheilige masker van
de neutraliteit voor het gejaat bin-
den, als zij er op uit zijn de jeugd
door een godsdienstloos of liever god-
deloos onderwijs tot een geslacht
van vrijdenkers en kerkhaters groot
te brengen, begint men elders dit
nasker reeds af te rukken en er
ind voor uit te komen, waar het
eigenlijk om te doen is.

Zoo kan men thans in het Belgische
blad *la Reforme* lezen, dat de ver-
eeniging *L'Avenir* te Gent onder me-
dewerking der liberalen van St.-A-
mand, een der voorsteden van ge-
noemde stad, daar op dit oogenblik
bezigt is een uitgestrekt gebouw op
te richten, dat tot eene lagere jon-
gens- en meisjes school en tot bewaar-
school moet dienen. Het onderwijs
zal er best anti-clericaal zijn: geen
priester en geen catechismus meer
in de school; dat is een der formeel-
voorwaarden, die de *Avenir* voor
hare bijdragen gesteld heeft.

Nu moet men weten dat de *Avenir*
een vrijmetslaars-sociëteit is, die
geheel onder de plak staat van de
loge. *le Septentrion* en het kapittel
la Liberté van Gent. Doch dit komt
er niet op aan de hoofdzaak is dat
hier van anti-clericale zijde eene be-
slust anti-clericaal school gesticht
wordt, die ditmaal niet het heilrij-
lijke uithangbord „neutraal” zal
dragen. Dat is en voorbeeld, dat
wij allen voorstanders van gods-
dienstloos onderwijs zoowel hier te
lande als in België, aanraden. Als
die heeren voor hun kroost kweek-
plaatsen van vrijdenkerij en gods-
diensthaat willen oprichten, welnu,
dat zij die dan uit een zak hou-
wen en onderhouden, en niet — zoo-
als tot dusver het gewas — de
belastingsschuldigen daarvoor laten
opdokken en de geloovige volking
laten betalen voor school, die zij
verfoeien. Dat de liberalen in Bel-
gië thans eenvoudig doen wat de
katholieken sinds 1879 hebben moe-
ten doen en nog doen; laaten op
eigen kosten een „vrij ebeslist
anti-clericaal onderwijs” in h'leven
roepen.

Maar we zijn zeer benijd of
het voorbeeld van Gent we veel
navolging zal vinden; want a het
op de dubbeltjes aankomt, zij de
heeren liberalen, die anders zoo km
met het geld weten om te springen,
gewoonlijk slecht te spreken, n
als bij voorbeeld hier te lande e
voorstanders van het godsdienstlo-
onderwijs dit geheel uit eigen zi-
bekostigen moesten, zou het daarmee
ongetwijfeld spoedig gedaan zijn.

(Huisgezin, 29 Nov.)

Curacao, 20 December 1885.

Muy Estimado Amigo Ipi.

Awor mi ta scirbi mi ultimo carta na
Sjon Ipi den anja 1885. Mi no sabi,
mi ta tristoe i un poco sensibel, koe mi
meste toema despedida di e anja bieuw-aki.

El a bai manera un nubia, koe ta pasa
nos tera liger; manera un pahara koe ta
bocha riba nos coenenoe bai caminda hende
no sa; ta sensibel mi ta, i cono si mi ta
jama adios na un amigoe intimoe. Wel es
anja 1885 a trece nos poco cos di ta con-
tentoe di di; pa Curacao i su Islanan e
tabatin nada casi sino cos di keha riba di;
pobreza a aumenta; trabao a bira mas poco;
den toer clase di hende cos a bai mas atras.
Ma toch, com koe ta, den e tempoe-ai Dios
no a larga di doena su bendicion di di-
ferente manera: Dios a toema, i Dios a
doena, nos por papia en berdad. Hende
koe tin poder a joela nos poberman na
publiek i na seondir mas-ja; den pakoesan
ningun pover a bini por nada, ora el a
bini pidi su auxilio, maské pa comercian-
tenan cos a bai atrasando tambe; padernan
a juda e pobereitonan riba nan forza mees;
Goebierne a saca for su cientoe milesnan
di placa un limosna pa Aruba, un Señor
stranjero un auxilio di berde; mientras koe
Direccion di Compania aja a doena un
bon pida accrea. Na Curacao mees, nan
a busca hopi manera pa adelanto i civi-
lizacion general. Ma, ta ketoe mi ta bisa
esai, Sjon Ipi lo no contradici koe nan a
traha den laria. Un tramway, un telefoon,
oende nan a keda? Nan ta di mester mees?
Trahamentoe di un Droogdok i un Stei-
ger: ta cos koe tien su bon i su ma-
loe, esta: su bon, ora nan por sigura
nos, koe di berde e cosnan ta necesario;
su maloe, ora un dia lo bin paroe, koe
nan a gasta nos placa por nada. Ta un
wega, un riscumentoe. Ami, mi ta kere
koe nan ta gasta nos placa bon gastá ora
nan ta studia, kiko por sirbi inmediatamente
pa bienestar di Curacao. Por eempel:

1° Drecha caminan di Punda i Coe-
nueoe; asina hopi hende lo haja trabao i
placa, i comercio di Curacao tambe lo bin
ta un poco mejor; coe mas siguranza auto un
por hende, i coe mas poder otro por paga
placa, i no tin placa sin paga nunca.

2° Otro cos koe ta di mester ta: mas
luz anochi na camina publico, i cende lan-
tern mas tempran casi toer camina, pa
hende no kibra pia bao di lantern pagar.

3° Kita e laguna di awa susji i lolo
na Pietermaai.

4° Kita tambe e montonnan di toer sor-
toe di cos, koe hende sa tira afó di su
cas na plazá publico.

5° Etc. Etc... esta: hopi otro cos, koe
por haci di Curacao un stad alomenos in-
teriormente un stad civilizar; evitando asina
hopi desorde i immoralidad mees.

Esai m'a tende hopi hende di Punda
keha den e poco dianan, ora di bez en
cuando mi tabata den anja 1885 na Punda. —
„Ma esai lo doena mas trabao na Amb-
tenaarnan”, algun a bisa mi. „Sigur,”
mi a responde: „ma com lo nan no haciesai
coe mas gustoe koe té awor, si nan trak-
temient lo bin ta un poco mas haltos?”
I corda, Sjon Ipi! Bo mees a contá mi
mees-cos hopi tempoe pasar. Polisman i otro
hende di Goebierne tin motiboe di keha
tambe. Nan trabao a bira mas pisar den
ultimo 10, 20, 30 anjanan. Nan traktemient
a bira mas grandi tambe? Total! Apesar
koe algun di nan a haja un ó otro pre-
sent (gratificatie). Hoelandesnan sa jama
esai) i, maské nan placa a crece un poco
es anja-aki. I pakiko? — Pasobra den
laaste binti anja bida-aki na Curacao a
bira un 30 % mas cara, i nan „Trakte-
ment” a keda casi mees cos. Esai ta un
manera di doena nan un estimulo di haci
mas cos pa mees placa? — Un clase di Amb-
tenaar a bin bida aki na Curacao den es
anja-aki: ta Meesterman di *Openbare
School*. Nan ta ricibi un Traktemient pa
biba manera un Sjon Grandi den nan es-
tadoc. Mi no tin nada contra esai; bas-
ta coe majornan di nan discipulan paga
toer e gastoe di e Schoolmeesterman; ma ta
mas parti un limosna koe nau ta haja for
caha di placa di Goebierne, koe ami i
toer otro joe di Curacao, ricoe i pover —
di Oostpunt te Westpunt — meste paga pa
nan, directa — ó indirectamente. Si, Sjon
Ipi, ora bo a bolbe di Europa, lo bo mi-
ra, koe no tin cos koe jioenan di Cura-
cao lo meste paga asina tantoe placa p'e
manera pa school di Goebierne i su mees-
teruan i su pensioennan, mientras tantoe
otro Ambtenaarnan di toer clase meste su-
fri hamber, casi siu speranza di mira nan
estadoc respetabel mas adelantá. Unbé mas,
ni ta hende di coenenoe só; i kehamen-
te numa di hende di Punda mi ta revela
i. Ipi lo sabi, mejor koe mi, si ta berdad.

Anja 1885 tabatin su bon i su maloe
a. Larga nos spera, koe 1886 doena
m sabiduria i mas percuracion na esnan
koi n mester di nan. Pa Sjon Ipi mi
ta ti Dios bendicidoe su biage, p'e pasa

